

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Vergoeding van de kosten van tuchtrechtprocedures

Es, P.C. van

Citation

Es, P. C. van. (2005). Vergoeding van de kosten van tuchtrechtprocedures. *Jbn: Juridische Berichten Voor Het Notariaat*, 2005(12), 9-10. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/73703>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/73703>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Publicatie: Juridische Berichten voor het Notariaat
Aflevering: 2005/12
Vindplaats: 2005/62
Publicatiedatum: 01 december 2005
Auteurs: Mr. P.C. van Es , Universitair docent notarieel recht, Universiteit Leiden

Vergoeding van de kosten van tuchtrechtprocedures

Samenvatting

De Hoge Raad heeft beslist dat kosten van tuchtrechtprocedures niet voor vergoeding in aanmerking komen via een civiele procedure.

Tekst

In de zaak die aanleiding heeft gegeven tot het arrest van de Hoge Raad van 10 januari 2003, NJ 2003, 537 (m.nt. W.M. Kleijn) gaat het - voor zover hier van belang - om het volgende. In het kader van de voorgenomen overdracht van een pand door Portielje aan Viking Life Saving Equipment BV ontstaat tussen beide partijen een conflict waarover voor de civiele rechter diverse procedures worden gevoerd. Portielje dient daarnaast tegen de betrokken notaris klachten in bij de Kamer van Toezicht te Rotterdam. Zowel de Kamer van Toezicht als in hoger beroep het Hof Amsterdam verklaart de klachten gedeeltelijk gegrond. Het hof legt de maatregel van berisping op. Vervolgens stelt Portielje een civiele procedure in tegen de betrokken notaris (en diens maatschap) waarin hij vergoeding vordert van de - als gevolg van het onrechtmatig handelen van de notaris - geleden schade. Deze schade zou onder meer bestaan uit de kosten van de twee tuchtrechtprocedures. Portielje beroept zich erop dat deze kosten 'redelijke kosten ter vaststelling van schade en aansprakelijkheid' in de zin van artikel 6:96, lid 2, sub b BW zijn. De Hoge Raad oordeelt:

"... als uitgangspunt moet worden aanvaard dat een tuchtrechtelijke procedure niet kan worden aangemerkt als een redelijke maatregel ter vaststelling van aansprakelijkheid, zodat niet kan worden gezegd dat de kosten daarvan redelijke kosten zijn ter vaststelling van aansprakelijkheid als bedoeld in artikel 6:96 lid 2, onder b."

Een vervolg op de bovenstaande uitspraak vindt men in het arrest van de Hoge Raad van 3 juni 2005, NJ 2005, 324 (m.nt. J.B.M. Vranken). In deze zaak gaat het om de civielrechtelijke aansprakelijkheid voor de kosten van twee medische tuchtrechtprocedures. De eiser (wiens klacht zowel door het Regionaal Tuchtcollege als door het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg gedeeltelijk gegrond is verklaard) beroept zich in cassatie niet alleen op artikel 6:96, lid 2, sub b BW, maar ook op artikel 6:96, lid 2, sub a BW. Eiser stelt dat de tuchtrechtprocedures hebben gediend 'ter voorkoming of beperking van schade' als bedoeld in de laatstvermelde bepaling. Voor deze schadecategorie geldt volgens de Hoge Raad echter hetzelfde als wat in het arrest van 10 januari 2003 omtrent de schadecategorie van artikel 6:96 lid 2, sub b BW is beslist. Onder verwijzing naar dit arrest overweegt de Hoge Raad:

"Hetgeen in dit arrest is overwogen geldt op overeenkomstige wijze met betrekking tot artikel 6:96 lid 2, onder a, BW. Ook te dien aanzien moet derhalve als uitgangspunt worden aanvaard dat de kosten van een tuchtprocedure niet kunnen worden beschouwd als redelijke kosten ter voorkoming of beperking van schade als in deze bepaling bedoeld, en dat slechts in bijzondere omstandigheden plaats is voor afwijking van dit uitgangspunt."

De eiser beroept zich er in cassatie ook op dat - mochten de kosten van de tuchtrechtprocedures niet onder het bereik van artikel 6:96, lid 2, sub a of b BW vallen - deze kosten in ieder geval op grond van artikel 6:98 BW (als kosten die in voldoende causaal verband tot de onrechtmatige gedraging van de arts staan) voor vergoeding in aanmerking komen. De Hoge Raad wijst ook deze redenering van de hand:

"Het onderdeel faalt reeds omdat het eraan voorbijziet dat het hof, in cassatie tevergeefs bestreden, in

overeenstemming met het in het arrest van 10 januari 2003 aanvaarde uitgangspunt - dat, zoals hiervoor in 3.3.2 is overwogen, heeft te gelden zowel voor de kosten ter voorkoming of beperking van schade als voor de kosten ter vaststelling van schade en aansprakelijkheid - heeft geoordeeld dat de kosten niet kunnen worden aangemerkt als 'redelijke kosten'. Dit brengt mee dat deze kosten gelet op de aanhef van artikel 6:96 lid 2 BW geen vermogensschade vormen, zodat zij ook niet als (vermogens)schade op de voet van artikel 6:98 BW voor vergoeding in aanmerking komen."

De conclusie die uit de bovenstaande rechtspraak kan worden getrokken is dat een klager in een tuchtrechtprocedure altijd zelf de kosten van de procedure moet dragen, behoudens in het geval (i) het betreffende tuchtrecht een regeling kent op grond waarvan de klager zijn kosten vergoed kan krijgen (hetgeen in het notariële tuchtrecht niet het geval is) (ii) er sprake is van 'bijzondere omstandigheden' als bedoeld door de Hoge Raad. Hieronder wordt dieper ingegaan op de bedoelde rechtspraak en de hieruit voortvloeiende regel.

Achtergrond van de rechtspraak: tuchtrecht en civiel aansprakelijkheidsrecht dienen een verschillend doel

De Hoge Raad motiveert in het eerstbesproken arrest van 10 januari 2003 zijn beslissing dat de kosten van een tuchtrechtprocedure geen 'redelijke kosten' zijn die in het kader van een civiele aansprakelijkheidsprocedure voor vergoeding in aanmerking komen, met een beroep op het wezenlijke onderscheid tussen tuchtrecht en civielrecht. Het tuchtrecht dient om 'in het algemeen belang een goede wijze van beroepsuitoefening te bevorderen'. Weliswaar kan het oordeel van de tuchtrechter een rol spelen bij de civiele aansprakelijkheidsvraag (de Hoge Raad verwijst in dit verband naar zijn arrest van 12 juli 2002, NJ 2003, 151 waar werd beslist dat een afwijking door de civiele rechter van het oordeel van een tuchtrechter, zodanig moet worden gemotiveerd dat de beslissing, ook in het licht van de beoordeling door de tuchtrechter, begrijpelijk is), 'maar dit betekent niet dat een tuchtprocedure tot doel heeft de civielrechtelijke aansprakelijkheid van de beroepsbeoefenaar vast te stellen'. Het bovenstaande wordt vervolgens nog onderbouwd door de volgende overweging:

"In dit verband is van belang dat bij de beoordeling van de vraag of een tuchtklacht gegrond is andere maatstaven worden gehanteerd dan bij de beoordeling van de civiele aansprakelijkheid, alsmede dat de mede ter bescherming van een gedaagde in een civiele procedure strekkende bewijsregels niet gelden in een tuchtprocedure."

Hoewel het tuchtrecht vaak wordt gebruikt als voorportaal van een civiele aansprakelijkheidsprocedure en het als zodanig ook nut kan hebben, geeft de tuchtrechter geen oordeel over de civielrechtelijke aansprakelijkheid van een beroepsbeoefenaar. Dit is de reden waarom de in de tuchtprocedure gemaakte kosten niet als 'redelijke kosten' in een civiele aansprakelijkheidsprocedure voor vergoeding in aanmerking komen.

Uitzondering op de regel

De regel dat de kosten van een tuchtrechtprocedure niet in aanmerking komen voor vergoeding in een civiele aansprakelijkheidsprocedure, vormt 'een uitgangspunt' waarvan 'in bijzondere omstandigheden' kan worden afgeweken. De eiser in cassatie in het arrest uit 2005 betoogde dat er van bijzondere omstandigheden in ieder geval sprake is wanneer de tuchtzaak daadwerkelijk nut heeft gehad voor de vaststelling van de civielrechtelijke aansprakelijkheid (cassatiemiddel 2.6.2). De Hoge Raad volgt de eiser hierin niet:

"Hierbij verdient nog aantekening dat ook ingeval kan worden gezegd dat een tuchtprocedure nut heeft gehad voor het voorkomen of beperken van schade onderscheidenlijk voor het vaststellen van schade en aansprakelijkheid, dit niet zonder meer meebrengt dat de daarmee gemoeide kosten kunnen worden aangemerkt als redelijke kosten zoals bedoeld in het hiervoor in 3.3.2 vermelde arrest."

De vraag wanneer er wél sprake is van 'bijzondere omstandigheden' laat zich niet gemakkelijk beantwoorden. Annotator Vranken schrijft in zijn noot onder het arrest uit 2005 dat hiervan wellicht sprake is wanneer een tuchtprocedure onvermijdelijk is. Maar, zo vraagt hij zich af, 'wanneer is een tuchtprocedure onvermijdelijk?'

Het belang van de notariële tuchtrechtspraak, mede in het licht van de onderhavige rechtspraak

Naast de 'voorportaalfunctie' die de tuchtrechtspraak ongetwijfeld heeft en zal behouden (zie ook annotator Kleijn in zijn noot onder het arrest van 2003), heeft het tuchtrecht ook een zelfstandige functie. In de woorden van de Hoge Raad: het bevordert - in het algemeen belang - een goede wijze van beroepsuitoefening. In recente publicaties over het notariaat wordt met nadruk gewezen op het grote belang van dit aspect van het tuchtrecht, maar ook op de tekortkomingen die het tuchtrecht in de vervulling van deze functie vertoont. De Commissie Evaluatie Wet op het notarisambt (Commissie Hammerstein), haalt op p. 51 van haar rapport met instemming het rapport van de Werkgroep Toezicht Notariaat (onder voorzitterschap van A.H. van Delden) aan waarin het volgende wordt geschreven:

“Zowel de tuchtrechtspraak als het toezicht is veelal klachtgestuurd en -georiënteerd. Het probleem hierbij is dat niet alle misstanden via klachten van cliënten bij de tuchtrechter terechtkomen.” Vervolgens doet de Commissie Hammerstein een aantal aanbevelingen om het toezicht en het tuchtrecht te versterken. Wellicht zou aan deze aanbevelingen - in het licht van de hier aan de orde zijnde rechtspraak - één aanbeveling kunnen worden toegevoegd, en wel deze dat de tuchtrechter een in het gelijk gestelde klager een tegemoetkoming in de proceskosten kan toekennen. De vraag lijkt namelijk gerechtvaardigd waarom degene die een tuchtzaak aanhangig maakt en daarmee (mede) het algemeen belang dient, altijd zelf al zijn proceskosten moet dragen.

Mr. P.C. van Es

Universitair docent notarieel recht, Universiteit Leiden
